

บทที่ 2

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองภาคสนาม (Field Experiment) เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ เมื่อผู้ขอความช่วยเหลือมีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างด้านภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันกับผู้ให้ความช่วยเหลือและความสูญเสียในการให้ความช่วยเหลือน้อยหรือมาก ในการตอบแบบสำรวจและการแจกธนบัตรห้าสิบบาทให้เป็นธนบัตรปลีกย่อย

ผู้ร่วมการทดลอง

ผู้คนในอำเภอเมืองสงขลาอายุประมาณ 18-55 ปี จำนวน 256 คน เป็นชาย 128 คน และหญิง 128 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มาเพียงคนเดียว ไม่ถือของพะรุงพะรัง และไม่มีท่าทางรีบร้อน ที่อยู่บริเวณทางเข้าริมถนนใหญ่ ตัวอย่างเพศหญิงต้องถือกระเป๋าหรือสะพายกระเป๋าในกรณีที่ทดลองขอแจกธนบัตร เนื่องจากผู้หญิงส่วนใหญ่ไม่นิยมใส่กระเป๋าเงินไว้ในกระเป๋าเสื้อ กระเป๋า หรือกางเกง จึงต้องใส่ไว้ในกระเป๋าหรือกระเป๋าสะพาย แล้วนำติดตัวไป

วิธีการสุ่มผู้ร่วมการทดลอง

ผู้ช่วยการทดลองเป็นผู้สุ่มเลือกผู้ขอความช่วยเหลือ โดยใช้วิธีสุ่มแบบบังเอิญ (accidental sampling) ทุกๆ 5 นาที

ตารางที่ 1 แสดงการจัดกระทำในการทดลอง

ภาษาปักษ์ใต้				ภาษากลาง			
สูญเสียน้อย		สูญเสียมาก		สูญเสียน้อย		สูญเสียมาก	
ตอบคำ ถาม3ข้อ	ธนบัตร ใหม่	ตอบคำ ถาม15ข้อ	ธนบัตร เก่า	ตอบคำ ถาม3ข้อ	ธนบัตร ใหม่	ตอบคำ ถาม15ข้อ	ธนบัตร เก่า
n =32	n =32	n =32	n =32	n =32	n =32	n =32	n =32

ในแต่ละช่องของแถวล่างสุดจะมีผู้ถูกขอความช่วยเหลือ 32 คน เป็นชาย 16 คนหญิง 16 คน และมีผู้ช่วยการทดลอง 2 คน ซึ่งแต่ละคนจะต้องขอความช่วยเหลือจากผู้ถูกขอความช่วยเหลือ ชาย 8 คน และหญิง 8 คน

สถานที่ที่ใช้ในการทดลอง

บริเวณทางเท้าริมถนนใหญ่ ในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาโดยกำหนดเป็น 8 เส้นทางให้ครอบคลุมตัวอำเภอเมืองสงขลา เพื่อจัดเส้นทางการทดลองให้เป็นระบบและข้อมูลที่ได้จะกระจายไปทั่วอำเภอเมืองสงขลา ดังนี้

เส้นทางที่	ถนน
1	ราชดำเนิน และ ราชดำเนินนอก
2	สุขุม และ รามวิถี
3	แหลมทราย และ วิเชียรชม
4	ไทรบุรี ช่วงถนนไทรงามจนถึงสถานีขนส่ง และนครใน
5	กำแพงเพชร และ ทะเลหลวง
6	ไทรงาม ลูกเสือ ปละท่า และจะนะ
7	สงขลาบุรี สายบุรี และนครนอก
8	เพชรมงคล – ชัยมงคล สะเดา และไชยา

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. แบบสำรวจรายการโทรทัศน์ที่คนสงขลาชอบดู
2. ธนบัตรห้าสิบบาท
3. แบบบันทึกพฤติกรรมการช่วยเหลือ

ขั้นเตรียมการทดลอง

1. เตรียมแบบสำรวจรายการโทรทัศน์ที่คนสงขลาชอบดู ซึ่งแบ่งเป็น 2 ชุดคือ ชุดที่มีคำถาม 3 ข้อ และอีกชุดเป็นคำถามข้อมูลส่วนตัวแบบปลายเปิด และคำถามอีก 15 ข้อ
2. เตรียมธนบัตรห้าสิบบาทที่มีสภาพเก่ามากจำนวน 80 ใบ และสภาพใหม่ที่สุดจำนวน 64 ใบซึ่งแลงมาจากธนาคาร โดยมีขั้นตอนการคัดเลือกธนบัตรเก่าดังนี้
 - 2.1 รวบรวมธนบัตรที่มีสภาพเก่าในลักษณะต่างๆกัน เช่นนุ่มนิ่ม ตัวเลขลบเลือน มีรอยฉีกขาด ฯลฯ
 - 2.2 นำไปให้คนจำนวน 20 คนในอำเภอเมืองสงขลาที่ไม่ใช่ตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้ พิจารณาและคัดธนบัตรเหล่านี้ออกเป็น 2 ประเภท คือ รับแลง และไม่รับแลง โดยใช้คำถามว่า “หากมีคนมาขอแลงธนบัตรเหล่านี้ ให้เป็นเงินปลีกย่อย ข้าพเจ้าจะรับแลงหรือไม่รับแลง”
 - 2.3 ใช้สถิติไค-แอสควร์แบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (One-Sample Test) ที่ระดับ .05 หาความแตกต่าง หากธนบัตรใบใดได้รับคำตอบว่า ไม่รับแลง โดยคน 15 คน ขึ้นไปก็จะนำธนบัตรนั้นมาใช้ในการทดลอง ซึ่งสามารถคัดเลือกออกมาได้ 70 ใบ
3. เตรียมบทพูดขอความช่วยเหลือของผู้ช่วยการทดลอง ทั้งในการขอให้ช่วยตอบแบบสำรวจและการขอแลงธนบัตรห้าสิบบาทให้เป็นเงินปลีกย่อย และฝึกให้ผู้ช่วยการทดลองปฏิบัติตามขั้นตอนการทดลองได้อย่างคล่องแคล่ว และเหมือนกันทุกครั้ง

ขั้นตอนการทดลองและวิธีการเก็บข้อมูล

1. ผู้ช่วยการทดลองเพศหญิง อายุ 22-25 ปี สวมเสื้อเชิ้ตสีอ่อน กางเกงผ้า รองเท้าปิดส้น นวิมมเรียบร้อย หน้าตาสะอาด และต้องถือกระดานแข็งที่หนีบแบบสำรวจหากขอความช่วยเหลือด้วยการขอให้ตอบแบบสำรวจ ทำสีหน้ายิ้มแย้มเพียงเล็กน้อย สุ่มเลือกผู้ถูกขอความช่วยเหลือ แล้วเข้าไปพูดขอความช่วยเหลือตาม 1 ใน 8 เงื่อนไขต่อไปนี้

- 1.1 ตอบแบบสำรวจที่สูญเสียในการให้ความช่วยเหลือน้อยด้วยภาษาใต้
- 1.2 แลกธนบัตรที่สูญเสียในการให้ความช่วยเหลือน้อยด้วยภาษาใต้
- 1.3 ตอบแบบสำรวจที่สูญเสียในการให้ความช่วยเหลือมากด้วยภาษาใต้
- 1.4 แลกธนบัตรที่สูญเสียในการให้ความช่วยเหลือมากด้วยภาษาใต้
- 1.5 ตอบแบบสำรวจที่สูญเสียในการให้ความช่วยเหลือน้อยด้วยภาษากลาง
- 1.6 แลกธนบัตรที่สูญเสียในการให้ความช่วยเหลือน้อยด้วยภาษากลาง
- 1.7 ตอบแบบสำรวจที่สูญเสียในการให้ความช่วยเหลือมากด้วยภาษากลาง
- 1.8 แลกธนบัตรที่สูญเสียในการให้ความช่วยเหลือมากด้วยภาษากลาง

ประโยคที่พูดขอให้ช่วยตอบแบบสอบถามที่สูญเสียในการให้ความช่วยเหลือน้อยคือ

“ขอโทษค่ะ ขอรบกวนเวลาของคุณช่วยตอบแบบสำรวจเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่คนสงขลาชอบดูสัก 3 ข้อได้ไหมคะ”

ประโยคที่พูดขอให้ช่วยตอบแบบสอบถามที่สูญเสียในการให้ความช่วยเหลือมากคือ

“ขอโทษค่ะ ขอรบกวนเวลาของคุณช่วยตอบแบบสำรวจเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่คนสงขลาชอบดูสัก 15 ข้อได้ไหมคะ”

แล้วแสดงแบบสำรวจให้ผู้ถูกขอความช่วยเหลือได้เห็นจำนวนคำถาม และเมื่อผู้ถูกขอความช่วยเหลือตอบตกลง ผู้ช่วยการทดลองก็ยื่นแบบสำรวจที่วางบนแผ่นกระดานแข็ง พร้อมปากกาสีน้ำเงินให้แก่ผู้ถูกขอความช่วยเหลือ และยืนรออยู่ข้างๆ โดยต้องไม่จ้องผู้ถูกขอความช่วยเหลือในขณะที่เขากำลังทำแบบสำรวจอยู่

สำหรับการขอแลกธนบัตรนั้นผู้ช่วยการทดลองต้องยื่นธนบัตรห้าสิบบาทที่มีสภาพตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ให้ผู้ถูกขอความช่วยเหลือได้เห็นเสียก่อนที่จะพูดขอความช่วยเหลือว่า

“ขอโทษค่ะ พอดีจะมีเงินปลีกย่อยให้แลกสักห้าสิบบาทหรือเปล่าคะ”

ถ้าผู้ถูกขอความช่วยเหลือถามว่าต้องการเอาไปเพื่ออะไร ผู้ช่วยการทดลองต้องตอบให้เป็นภาษาเดียวกันกับที่ได้ขอความช่วยเหลือเมื่อครู่ที่ว่า

“ต้องแบ่งเงินให้เพื่อน 20 บาทและดิฉันก็ไม่มีเงินปลีกย่อยเลยคะ”

ผู้ช่วยการทดลองต้องพูดภาษาปักษ์ใต้สำเนียงสงขลา ในเงื่อนไขที่ต้องขอความช่วยเหลือด้วยภาษาปักษ์ใต้และพูดภาษากลางในเงื่อนไขที่ต้องขอความช่วยเหลือด้วยภาษากลาง ด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล มีกิริยาสุภาพเรียบร้อยตั้งแต่ต้นจนจบการทดลองแต่ละครั้ง และยื่นห่างจากผู้ถูกขอความช่วยเหลือประมาณ 30-50 เซนติเมตร

2. เมื่อผู้ถูกขอความช่วยเหลือให้ความช่วยเหลือเสร็จแล้ว คือ

2.1 ยื่นแบบสำรวจคืนมา ผู้ช่วยการทดลองต้องยื่นมือไปรับด้วยสีหน้ายิ้มแย้มและกล่าวคำว่า “ขอบคุณมากค่ะที่ให้ความร่วมมือ” ให้เป็นภาษาเดียวกันกับที่ได้พูดเมื่อขอความช่วยเหลือ และเดินจากไป หรือ

2.2 ยื่นเงินปลีกย่อยมาให้ ผู้ช่วยการทดลองต้องยื่นธนบัตรห้าสิบบาทไปให้แก่ผู้ถูกขอความช่วยเหลือ ก่อนที่จะยื่นมือไปรับเงินปลีกย่อยด้วยสีหน้ายิ้มแย้มและกล่าวคำว่า “ขอบคุณมากค่ะ” ให้เป็นภาษาเดียวกันกับที่ได้พูดเมื่อขอความช่วยเหลือ และเดินจากไป

3. หากผู้ถูกขอความช่วยเหลือไม่ให้ความช่วยเหลือ ผู้ช่วยการทดลองต้องกล่าวคำว่า “ไม่เป็นไรค่ะ ขอบคุณมากนะคะ” ให้เป็นภาษาเดียวกันกับที่ได้พูดเมื่อขอความช่วยเหลือ และเดินจากไป

4. ผู้ช่วยการทดลองต้องบันทึกความช่วยเหลือในแต่ละเงื่อนไข ลงในแบบบันทึกการให้ความช่วยเหลือทุกครั้งที่มีการทำทดลอง จากนั้นก็สุ่มผู้ถูกขอความช่วยเหลือคนต่อไป

ช่วงเวลาที่ทดลองคือ ระหว่าง 8.00 น. ถึง 16.00 น. ของทุกวัน ทั้งนี้ต้องเปลี่ยนสถานที่ทดลองไปรอบๆอำเภอเมืองสงขลา ตามเส้นทางการเดินทดลองทั้ง 8 เส้นทาง โดยในวันที่ 1 ผู้ช่วยการทดลองทั้ง 2 คนทดลองขอความช่วยเหลือด้วยเงื่อนไขที่ 1 และในวันที่ 2 ทดลองด้วยเงื่อนไขที่ 2 เรียงลำดับเช่นนี้จนถึงวันที่ 8 ทดลองด้วยเงื่อนไขที่ 8

โดยผู้ทดลองได้กำหนดแผนการทำทดลองของแต่ละวันของผู้ช่วยการทดลองทั้ง 2 ไว้ดังนี้

วันที่/เงื่อนไขที่	ผู้ช่วยการทดลองคนที่ 1	ผู้ช่วยการทดลองคนที่ 2
1.	เส้นทางที่ 1	เส้นทางที่ 8
2.	เส้นทางที่ 2	เส้นทางที่ 7
3.	เส้นทางที่ 3	เส้นทางที่ 6
4.	เส้นทางที่ 4	เส้นทางที่ 5
5.	เส้นทางที่ 5	เส้นทางที่ 4
6.	เส้นทางที่ 6	เส้นทางที่ 3
7.	เส้นทางที่ 7	เส้นทางที่ 2
8.	เส้นทางที่ 8	เส้นทางที่ 1

ลำดับเส้นทางการทดลองของผู้ช่วยการทดลองคนที่ 1 เรียงจากเส้นทางที่ 1 ไปถึงเส้นทางที่ 8 ส่วนลำดับเส้นทางของผู้ช่วยการทดลองคนที่ 2 จะเรียงจากเส้นทางที่ 8 ย้อนกลับไปยังเส้นทางที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

การทดลองครั้งนี้ใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างระหว่างสัดส่วน (Testing the differences between two proportions) โดยใช้สถิติทดสอบซี (Z-test) ในการทดสอบสมมติฐานทั้ง 2 ข้อ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2541)